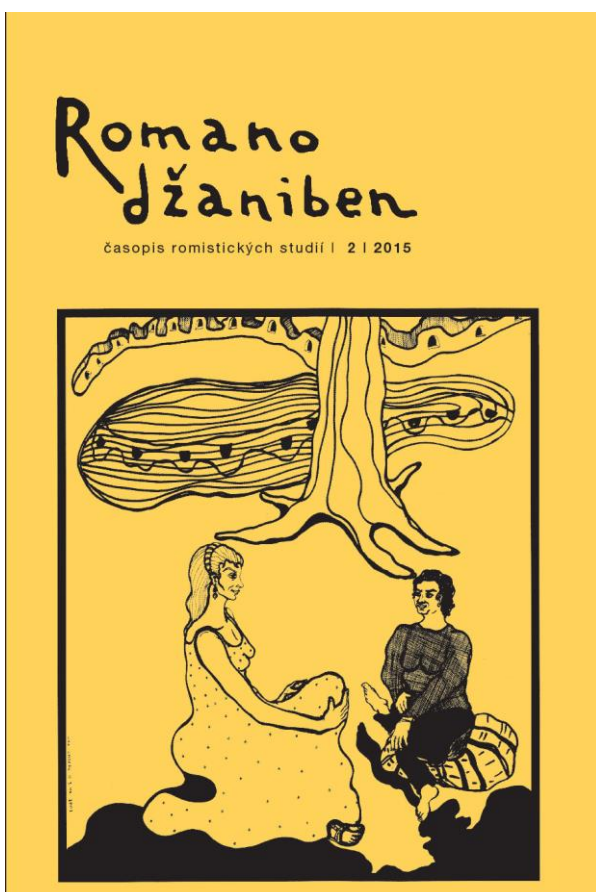
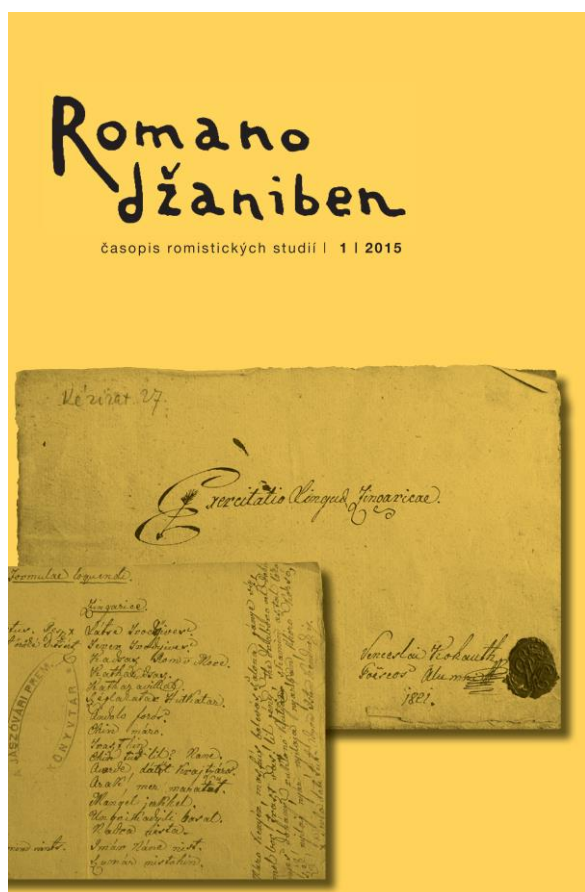

Romano džaniben

VÝROČNÍ ZPRÁVA ZA ROK 2015

Biskupcova 1866/85

130 00 Praha 3

IČO: 62941305 DIČ: CZ 62941305

č. ú. ČSOB 161582339/0300

ředitelka organizace: Mgr. Lada Viková

email: dzaniben@email.cz

www.dzaniben.cz

Obsah výroční zprávy

Obsah	2
Spolek Romano džaniben	3
Časopis Romano džaniben	4
Historie časopisu	4
Současnost časopisu	4
Složení výkonné redakce	4
Redakční rada časopisu Romano džaniben	5
Struktura časopisu	6
Personální zázemí spolku	8
Sborník Romano džaniben v roce 2015	9
Romano džaniben – 1/2015	10
Romano džaniben - 2/2015	13
Financování časopisu	15
Další aktivity spolku v roce 2015	16
Romano džaniben: on-line přístup k romským textům	16
Romistické utopie	17
Dějiny Romů ve výuce	19
Finanční zhodnocení roku 2015	21
Propagace	22
Zhodnocení roku 2015	23

Spolek Romano džaniben

Posláním spolku Romano džaniben je rozšiřovat povědomí o historii, jazyce a kultuře Romů mezi odbornou i širokou veřejností především prostřednictvím publikační a vzdělávací činnosti, a přispívat tak k překonávání bariér plynoucích ze vzájemné neznalosti.

Historie spolku, dříve sdružení, sahá do roku 1994, kdy přední česká indoložka a romistka Milena Hübschmannová se svými přáteli založila Nadaci Romano džaniben. Ta od roku 2005 do roku 2013 existovala pod názvem o. s. Romano džaniben a k 1. 1. 2014 se stala spolkem.

Téměř výhradní činností Romano džaniben bylo do roku 2005 vydávání stejnojmenného časopisu romistických studií, od roku 2005 se pak věnuje i dalším projektům, většinou edičního a vzdělávacího charakteru.

Časopis - spolek - projekty - anotace článků - metodky - odkazy - kontakt - romistické studie

» úvod
» historie
» archivní čísla
» pro přispěvatele
» předplatně
» pro sponzory
» recenzní řízení

časopis

Název pro časopis ROMANO DŽANIBEN se zrodil spontánně. Do češtiny jej lze přeložit více způsoby: Romská věda, Vědění o Romech, Poznávání Romů, Romské vědění/tj. co Romové vědí! Široké sémantické pole romského pojmu má tu výhodu, že v sobě soustřeďuje mnoho významových nuancí, které by měly vytvářet charakter časopisu.

Milena Hübschmannová
z předmluvy k prvnímu číslu časopisu Romano džaniben 1/1994

Časopis Romano džaniben je jedním odborným romistickým periodikem v České republice. Zaměřuje se systematicky věnuje jazyku, historii a kultuře Romů v nejširším slova smyslu. Snadí se publikovat podložené a fundované informace z celého spektra humanitních oborů. Vedle odborných textů věnuje Romano džaniben prostor i autorům tvorbě romských literatur, portrétům romských osobností a umělců, recenzím a anotacím odborné romistické literatury beletristické literatury.
Časopis vydává občanská sdružení Romano džaniben. Časopis vychází dvakrát ročně. Od roku 2010 je recenzovaným odborným periodikem zařazeným na Seznam recenzovaných nelpublizovaných časopisů. [Bady pro vízkum, vívot a inovace.](#)

Aktuality

Po čtyřech letech se otevírá obor ROMISTIKA na FF UK, přihlášky ke studiu je možné podávat tradičně do konce února.
07.02.2016 | [více](#)

Vykoukáte nové metodky pro výuku romštiny?
22.11.2015 | [více](#)

V archivu Romano džaniben jsou nyní dostupné texty od roku 2000 do současnosti, aktuální ročník je celý volně dostupný pouze předplatitelům. I nadále pokračujeme v elektronizaci stránek.
01.10.2015 | [více](#)

Osobní vzpomínku a výzvu současné ředitelky spolku Romano džaniben, Lady Vlkové, k desetiletému výročí úmrtí M. Hübschmannové si můžete přečíst zde.
08.09.2015 | [více](#)

Časopis Romano džaniben

Časopis romistických studií

Časopis Romano džaniben je jediným recenzovaným periodikem v Česku, které se systematicky věnuje jazyku, historii a kultuře Romů v nejširším slova smyslu. Snaží se publikovat podložené a fundované informace z celého spektra humanitních oborů. Vedle odborných textů věnuje Romano džaniben prostor i autorské tvorbě romských literátů, portrétům romských osobností a umělců, recenzím a anotacím odborné romistické literatury a beletrie romských autorů.

Historie časopisu

U zrodu tohoto v současné době jediného romistického časopisu v ČR stála doc. Milena Hübschmannová, zakladatelka romistiky na FF UK v Praze, se svými přáteli. Ti se také na podobě časopisu výrazně podíleli, jmenovitě (řazeno abecedně): Zbyněk Andrš, Ruben Pellar, Hana Šebková, Anna Žigová a Edita Žlnayová. Skladba Redakční rady a technické redakce se v průběhu let obměňovala. Časopis vychází nepřetržitě od roku 1994, do roku 2002 měl čtvrtletní periodicitu, jednotlivá vydání čítala v průměru 100 stran. Výraznější změny zaznamenal časopis v roce 2002, kdy o. s. Romano džaniben začalo na jeho vydávání spolupracovat s nakladatelstvím G plus G. Od té doby časopis vychází pololetně v průměru o 170 stranách a má současnou grafickou podobu, od prvního čísla roku 2012 pouze došlo k návratu k původnímu, menšímu formátu. Milena Hübschmannová redakci časopisu vedla celých 11 let do roku 2005, kdy tragicky zahynula, a šéfredaktorství na následující 3 roky převzal Peter Wagner. V roce 2009 se ho ujaly Jana Kramářová a po ní Eva Zdařilová, která v roce 2011 odešla na mateřskou dovolenou. Ta vedení redakce předala Pavlu Kubaníkovi a Heleně Sadílkové. Od podzimu 2013 je ředitelkou sdružení, resp. spolku Lada Viková.

Současnost časopisu

V roce 2010 byl časopis zařazen na seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik spravovaný Radou pro vědu a výzkum. Kromě publikování odborných recenzovaných článků se ale na podobě časopisu nic jiného nemění: Romano džaniben i nadále otiskuje také popularizační články přístupné nejširší veřejnosti, aby tak zůstal informační, referenční a diskusní platformou pro celou řadu profesních skupin a především pro Romy samotné.

Složení výkonné redakce v roce 2015:

Šéfredaktoři: Pavel Kubaník, Helena Sadílková

Redaktoři: Lada Viková

Technický redaktor: Jiřina Stolařová

Redakční rada časopisu Romano džaniben:

Redakční rada časopisu zodpovídá za jeho odbornou a obsahovou stránku. Její členové jsou vybíráni dle svého působení a erudice v jednotlivých vědeckých oblastech, do kterých romistika zasahuje. Redakční rada časopisu navrhuje členy Odborné poradní a konzultační skupiny, kteří jsou odpovědní za recenzování zaslaných příspěvků a jejich doporučení či nedoporučení k publikování. Konečné rozhodnutí o publikování však je na členech rady.

Redakční rada se schází minimálně jednou ročně a na tomto setkání projednává a schvaluje další směřování časopisu a ediční plán. Členství v redakční radě není honorováno.

Členové:

Mgr. Michael Beníšek, Katedra středoevropských studií, FF UK Praha

PhDr. Jan Červenka, Ph.D., Katedra středoevropských studií, FF UK Praha

Mgr. Viktor Elšík, Ph.D., Ústav obecné lingvistiky, FF UK

PhDr. Jana Horváthová, Muzeum romské kultury v Brně

PhDr. Anna Jurová, CSc., Spoločenskovedný ústav Slovenskej akadémie vied

PhDr. Arne B. Mann, CSc., Ústav etnológie Slovenskej akadémie vied

Mgr. Helena Sadílková, M.A., Katedra středoevropských studií, FF UK Praha

Mgr. Lada Viková, Katedra sociálních věd, FF Univerzita Pardubice

Dipl.-Phys. Peter Wagner, Ph.D.

Struktura časopisu

RECENZOVANÁ ČÁST

Od roku 2009 minimálně polovinu časopisu tvoří vědecké články odborníků působících na poli celé řady vědních oborů, z nichž je možno nahlížet na historii, kulturu a jazyk Romů. Jejich odbornou úroveň a vědecký přínos před publikováním zhodnotí nezávisle na sobě dva recenzenti.

Příspěvky do recenzované části časopisu podléhají před publikováním recenznímu řízení. Texty jsou po přijetí redakcí a po vyhodnocení formálních náležitostí šéfredaktorem anonymizovány a předány k posouzení dvěma odborníkům. Odborníci jsou vybíráni podle zaměření posuzovaného textu z okruhu Redakční rady nebo Odborné poradní a konzultační skupiny. Vypracované posudky příspěvky k publikování doporučí, doporučí po přepracování nebo nedoporučí. V případě nejasností je text předán k posouzení ještě třetímu recenzentovi.

NERECENZOVANÁ ČÁST

V časopise i přes odborné zaměření zůstávají nadále zachovány níže uvedené rubriky. V České republice totiž dosud nevychází jiné periodikum, které by pravidelně věnovalo rozsáhlejší prostor memorátům především z období II. světové války, textům psaným v romštině, prezentaci romských osobností a recenzím a anotacím romistické literatury. Redakce časopisu Romano džaniben přitom publikování tohoto typu textů a informací považuje za stejně zásadní jako je přinášení nových vědeckých poznatků, a proto jim i do budoucna bude věnovat stejnou péči.

Literatura

V této rubrice jsou pravidelně zveřejňovány autorské texty zavedených nebo začínajících romských spisovatelů. V případě autorů píšících romsky jsou jejich texty publikovány vždy v originále s českým nebo slovenským překladem, díla psaná v ostatních jazycích jsou publikována v českém překladu (resp. v českém originále). Ukázky jsou doplněny minimálně krátkou biografickou poznámkou o autorovi. Stále jsme otevření k navázání nových kontaktů na autory, jejichž díla dosud v časopise nebyla publikována, abychom je mohli v časopise představit.

Portrét osobnosti / Rozhovor

Z řad Romů se rekrutují nejen v České republice ale v celosvětovém měřítku osobnosti vynikající svými schopnostmi a dovednostmi ve všech myslitelných oborech lidské činnosti. Imperativem časopisu Romano džaniben a především milou povinností je o těchto výtvarnících, politicích, hudebnících, literátech

a mnohých dalších zpracovat portrét nebo je osobně navštívit a nahrát s nimi rozhovor, který následně v časopise opublikujeme

Recenze a anotace

Kratší anotace i obsáhlejší rozborné recenze romistické literatury a monografií romských autorů, výběrově i poezie a beletrie reflektující romskou kulturu.

Novinkou v roce 2015 byly digitalizace a on-line zveřejnění archivu časopisu od roku 2000 do současnosti. Nejnovější dva ročníky časopisu jsou vždy přístupné pouze našim předplatitelům, starší čísla si v PDF může stáhnout kdokoliv. Projekt bude v roce 2016 pokračovat, a dojde tak ke kompletní digitalizaci časopisu zpětně do roku 1994. Více o projektu se lze dočíst v kapitole o dalších aktivitách spolku.

Personální zázemí spolku

V roce 2015 se aktivně na chodu, redakčních pracích a koordinaci projektů podíleli následující členové spolku:

- Výkonná redaktorka (od roku 2000) a od září 2013 ředitelka spolku: **Mgr. Lada Viková** – psycholožka a romistka, odpovídá za redakční práci a dobrou jazykovou úroveň časopisu, zodpovídá za prosazení edičního plánu stanoveného Redakční radou. Podílí se jak na redakční práci, tak na korekturách, a pomáhá s výběrem literatury k recenzování. Zároveň se od září 2013 více podílí na administrativní činnosti a řízení celého spolku, je přítomna při jednáních o zamýšlených projektech, jedná se sponzory, spoluorganizuje schůzky redakční rady apod.
- Výkonná redaktorka a od května 2011 šéfredaktorka: **Mgr. Helena Sadílková, M.A.** – romistka – zodpovídá za recenzní posouzení jednotlivých textů, zajišťuje komunikaci s autory a s recenzenty příspěvků. Podílí se na redakčních pracích a na prepisech českých a romských textů, překládá z angličtiny, doplňuje články o anglická resumé a aktivně zapojuje do redakčních prací studenty romistiky na FF UK a podílí se na výběru vhodných recenzentů pro romistickou i beletristickou literaturu, komunikuje s autory recenzovaných odborných článků.
- Výkonný redaktor a od května 2011 šéfredaktor: **Mgr. Pavel Kubaník** – romista, organizuje setkání Redakční rady, získává příspěvky do recenzované i nerecenzované části časopisu, podílí se na redakčních pracích, udržuje spolupráci se Seminářem romistiky na FF UK, komunikuje s recenzenty. Podílí se na prepisech rozhovorů, zodpovídá za sekci literatury a vyhledává literaturu vhodnou k recenzování.
- Koordinátorka projektu Dějiny Romů ve výuce: **Bc. Jana Rejžková** – romistka, zodpovídá za výše jmenovaný projekt a související webové stránky www.krajinoupribehu.cz, shání zdroje pro financování těchto aktivit, podílí se také na propagaci spolku, mj. na facebookových stránkách.
- Administrativní a technická podpora spolku: **Mgr. Jiřina Stolařová** - romistka, má na starosti distribuci časopisu předplatitelům a organizační a administrativní chod redakce, udržuje korespondenci s předplatiteli a přispěvateli, zodpovídá za další administrativní záležitosti spolku (vyúčtování grantů a jiná projektová administrativa), spravuje jeho webové stránky.

Časopis Romano džaniben v roce 2015

Projekt byl realizován v souladu s podmínkami dotací a splnil plánovaný záměr vydat dvě čísla časopisu *Romano džaniben* 1/2015 a 2/2015. Obě čísla byla vydána nákladem 300 kusů.

Cíle projektu byly dosaženy všemi plánovanými aktivitami uvedenými v žádosti podle navrženého harmonogramu. Do recenzované části bylo redakcí časopisu přijato pro obě čísla ročníku 2015 deset článků, šest bylo redakcí vráceno k dopracování před recenzním řízením, jeden byl odmítnut v recenzním řízení, zbylé byly publikovány po přepracování na základě recenzního řízení. Do nerecenzované části bylo zařazeno celkem pět příspěvků a jedenáct recenzí.

Úspěchem je, že se stále daří držet vysokou úroveň recenzovaných článků a dodržet podmínky Rady pro výzkum, vědu a inovaci, tedy časopis byl i pro rok 2015 veden na seznamu recenzovaných časopisů:

(<http://www.vyzkum.cz/storage/att/B824F2CAD362169FB3F3287B0C4B6D7A/Seznam%20%C4%8Dasopisu%20pro%20rok%202015.pdf>)

a zatím je veden i nadále:

<http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekcce=733439>

Díky tomu je o publikování článků v časopise stále větší zájem. Zároveň se však prodloužila doba od přijetí článku v redakci k jeho publikování. Recenzní řízení každého článku trvá minimálně 2-3 měsíce, v některých případech dochází k vypracování nových posudků po přepracování původního textu, tedy přípravná fáze článku může trvat i 5-6 měsíců.

Projekt byl a stále je určen: romistické obci, odborníkům a studentům romistiky a přílehlých oborů, romské i neromské veřejnosti se zájmem o romskou kulturu, Romům uplatňujícím své právo požívat a šířit vlastní kulturu v mateřtině, romským i neromským organizacím: neziskovým, charitativním a církevním organizacím, médiím, státní správě, specializovaným pracovištím, resp. profesním skupinám, které se dostávají do přímého styku s Romy: učitelům, sociálním pracovníkům, romským poradcům a asistentům, pracovníkům policejní a vězeňské služby.

I v tomto 21. ročníku byly publikovány články, které pomáhají obohatit romskou i neromskou veřejnost, a to především zájemce o romistiku (potažmo romský jazyk, historii, kulturu), jak v recenzované části, tak i v neodborné, revuální části. Podařilo se získat zajímavé texty a realizovat jejich vydání, např. studii z oblasti medicínské antropologie autora Andreje Beláka *Medicina v segregovanej rómskej osade*, případovou studii od Jana Orta věnovanou analýze případu romského konvertity a aspektům motivace ke konverzi a k setrvání v ní. Byly otištěny zajímavé recenzní články, především rozsáhlá recenze z pera Jany Horváthové na nejnovější knihu Paula Polanského zohledňující dosud vydané publikace věnující se případu Lety u Písku. V článku

Ol'gy Tökölyové a Zbyňka Andrše byly představeny staré rukopisy nalezené v premonstrátském klášteře v Jasové na Slovensku, které jsou cenným dokladem romského jazyka zapsaného v průběhu 19. století na území Slovenska. Podařilo se získat texty od renomovaných romistů z Rakouska a Finska reflektující dosavadní místní pokusy o výuku romštiny – tato diskuse může být inspirací i pro aktivity v ČR.

V romštině pak byly otištěny články Štefana Tišera, jenž vzpomíná na Milenu Hübschmannovou a romsko-česky byl vydán rozhovor s jednou z nejvýraznějších romských literátek současné doby, Ivetou Kokyovou, rozhovor byl doplněn i výběrem jejích kratších, dosud nezveřejněných próz.

Vzhledem k zaměření časopisu na širokou veřejnost a vzhledem k rozdělení časopisu na dvě části – odbornou a neobdobnou – si časopis zachovává předplatitele a zároveň publikované texty nezůstanou čtené pouze v kruhu akademickém, ale dostane se jim širšího obecního, což směřuje k jejich popularizaci.

Z povahy časopisu a způsobu jeho distribuce skrze Českou poštu a.s. vyplývá, že nedochází k žádnému omezení jeho dostupnosti. Časopis je možné snadno objednat v redakci, je stále možné objednat si archivní čísla tohoto časopisu buď poštou, nebo mailem (kontakt je možné najít v tiráži časopisu a na webových stránkách - <http://www.dzaniben.cz/>

OBSAH ČASOPISU V ROCE 2015

ROMANO DŽANIBEN 1/2015

Recenzovaná část

Kristína Jamrichová

Variácie identifikácií v rómskej komunite z mexickej Guadalajary

(článek je publikován ve slovenštině, anotaci ponecháváme též slovensky)

Práce ilustruje obraz života jedné komunity guadalajarských Rómů s cílem přiblížení charakteru jejich kolektivní identity. Etnografický výzkum, který mu předchádzal, si predšavzal zachytiť najvýznamnejšie spôsoby, akými títo Rómovia v danom kontexte nazerajú na svoju či cudzí etnickú skupinu/identitu. Skúmaná variácia predstavy o „rómsťve“ však nie je primárne nahliadaná cez „klasické“ rómske kategórie, akými sú sobášne praktiky, manželstvo, gender či príbuzenstvo. Text sa pokúsil skôr o náhľad na interakcie s majoritou, na špecifické rómske manipulácie s vplyvmi mexického prostredia a na odchýlky od tradičných noriem. Na obrazoch z každodennosti týchto ľudí som sa pokúsila ukázať, že ich kultúrne odlišnosti nie sú len vonkajšími odlišnosťami, sú to podvedomé zložky kultúry, ktoré esencalizujú predstavy o svete, o sebe a o

druhých a organizují strukturu spoločenstva paralelne s jej modifikačnými procesmi.

Jan Ort

Sociální a etnické aspekty motivace romského konvertity k setrvání v konverzi

Text vychází z terénního výzkumu v romské osadě na východním Slovensku. Jeho tématem je konverze Romů k novým náboženským hnutím, konkrétně k Náboženské společnosti svědkové Jehovovi. Autor sleduje mechanismy, které udržují v konverzi konkrétního romského konvertitu. Vedle krátké polemiky s příbuzenstvím, jakožto významným faktorem v konverzích Romů, diskutuje text rovněž teorie etnické stigmatizace a sociální deprivace. Konverzi respondenta Milana nahlíží především z hlediska jejího významu pro vztahy a interakce uvnitř romské komunity. V rámci ní rozkrývá síť aktérů a vztahů, která přispívá k Milanovu setrvání v konverzi. Vedle toho chápe roli konvertity jako součást vazby na gádžovský svět posilující konvertitovo prestižní postavení v rámci vlastní romské komunity.

Andrej Belák

Medicína v segregovanej rómskej osade: Príklad z juhu stredného Slovenska

Způsob chápání zdraví a praktiky spojené s péčí o zdraví u Romů, kteří žijí v segregovaných sídlištích ve střední a východní Evropě, jsou témata, kterým dosud nebyla věnována pozornost. Článek nabízí detailní materiál popisující, jak obyvatelé jedné konkrétní venkovské osady ve středu jižního Slovenska chápou a praktikují péči o zdraví, strukturovaný podle toho, jak k tématu přistupuje současná klinická medicína a teorie veřejné péče o zdraví. Materiál pochází z výzkumu využívajícího kombinované výzkumné metody realizovaného na Slovensku v letech 2004-2010.

Jana Horváthová

Fenomén Polansky

recenzní článek:

Polansky, Paul. Tábor smrti Lety: Vyšetřování začíná (1992–1995).

Antifašistická akce, Československá anarchistická federace a Institut kritických studií, Praha 2014, 503 s.

Obsáhlý recenzní článek na knihu Paula Polanskeho, ve které autor shrnuje historii svého pátrání po historii tzv. cikánského tábora v letech u Písku v devadesátých letech. Autorka recenze se sama účastnila dění, které v České republice vyvolala „kauza Polansky“ na počátku devadesátých let. Zároveň se tématu výzkumu romské genocidy v Protektorátu Čechy a Morava včetně shromažďování výpovědí lidí, kteří válečné pronásledování přežili, sama dlouhodobě věnuje.

Nerecenzovaná část

Ol'ga Tökölyová a Zbyněk Andrš

Rómčina v rukopisoch z 19. storočia z kláštora premonštrátov v Jasove

Nálezová zpráva představující vzácné rukopisy uložené ve fondech Slovenské národní knihovny v Martině, jejich autory a také strukturu plánované komentované edice těchto rukopisů.

Bylo nám dobře a pak přišla válka. Rozhovor s Annou Surmajovou

Rozhovor s Annou Surmajovou (*1932, Dlhé nad Cirochou), pamětnicí internace Romů v tzv. sběrném cikánském táboře v Dubnici nad Váhom.

Helena Sadílková

Nad svědectvím paní Anny Surmajové

Komentář k rozhovoru s Annou Surmajovou (*1932, Dlhé nad Cirochou), pamětnicí internace Romů v tzv. sběrném cikánském táboře v Dubnici nad Váhom.

Štefan Tišer

Kajsi manušni pes nigda imar na ul'ola (Andre šel berš ča jekh ajso manuš šaj ul'ol!)

Pal e Milena Hübschmannová

Vzpomínka pana Štefana Tišera na Milenu Hübschmannovou.

Recenze a anotace:

- Godlová, E. (ed.). 2014. *Rómska hudba na Slovensku*. Štátna vedecká knižnica Prešov.

/ Pavel Kubaník

- von dem Knesebeck, J. 2011. *The Roma Struggle for Compensation in Post-War Germany*. University of Hertfordshire Press.

/ Petr Lhotka

- Kumanová, Z., Mann, A. (eds) 2014. *Pripomínanie rómskeho holocaustu*. Bratislava: In Minorita.

/ Lada Viková

- Sabaini, A., Heinschink, M. F., Halwachs, D. W. 2015. *Kalderaš Romani*. München: Lincom Europa.

/ Peter Wagner

Recenzovaná část

Dieter W. Halwachs: Výuka romštiny v Rakousku

Článek přehledně shrnuje aktivity směřující k výuce romštiny v Rakousku od roku 1992 a zařazuje je do širšího kontextu rakouské politiky vůči menšinám a pozice menšinových jazyků obecně. Jakkoli je přehled aktivit směřujících k užívání romštiny ve vzdělávacím kontextu pestrý, autor dochází k závěru, že Rakousko od roku 1992 dosud nestihlo vytvořit takové podmínky, které by mluvčím romštiny dovolovaly svobodně se rozhodnout k ne/užívání svého rodného jazyka v nejširším možném spektru kontextů včetně vzdělávání. Revitalizační aktivity směřující k uchování romštiny mají tak hodnotu spíše na symbolické úrovni etnické emancipace.

Kimmo Granqvist: Výuka romštiny a romistické výukové materiály ve Finsku

Výuka finské romštiny je ve finském kontextu zvláště komplikovaná. Pro rozšiřování a rozvoj výuky romštiny a vzdělávání učitelů v romštině existuje solidní právní základ (včetně finské ústavy) a politická vůle. Finská romština je ale současně na ústupu či dokonce vážně ohrožena mezi svými uživateli a pravděpodobně není v tuto chvíli ničím méně než mateřštinou. Jejimi uživateli jsou především starší Romové, kteří se k ní nicméně uchylují jen v určitých situacích. Tato studie nejprve shrnuje historickou a sociolingvistickou situaci finské romštiny, dále se věnuje finskému vzdělávacímu systému a finské romštině v základním vzdělávání. V dalších částech jsou zhodnoceny existující učební materiály včetně aktuálních materiálů vzešlých z projektu Qualirom. Pozornost je věnována rovněž reflexi materiálů a výukových školení ze strany učitelů. Studie dochází ke skeptickému závěru, že i přes vyhovující přístup a podporu státu je těžké plně využít potenciálu finské romštiny, neboť je složité najít dostatek kompetentních mluvčích pro pozice učitelů a jednoznačně vstřícné nejsou ani postoje finských Romů k výuce jazyka.

Jelena Filipović: Vzdělávání v romštině v Srbsku: zkušenost s projektem QUALIROM.

Text zprostředkovává zkušenost se zaváděním mezinárodního výukového programu pro výuku romštiny v Srbsku. Autorka, která se implementace projektu účastnila, reflektuje překážky jak na straně představitelů romských nevládních organizací, tak v rámci nastavení srbské vzdělávací politiky. Ačkoli byl projekt přínosný na poli mezinárodní akademické spolupráce a oživil zavedené způsoby výuky romštiny v Srbsku, zároveň narazil kvůli svému

liberálnímu nastavení na ideologické překážky a nezískal tak potřebnou institucionální podporu, která by pomohla širší implementaci programu.

Nerecenzovaná část

Portrét: Kiba Lumberg

Rozhovor a ukázky z tvorby úspěšné finské výtvarnice a spisovatelky, která pochází z kulturně konzervativní skupiny finských Romů. Kiba Lumberg se vůči tradicím skupiny otevřeně vymezuje – jako veřejně vystupující žena, ale i samotnými tématy své výtvarné a literární tvorby.

Lada Viková: Rozhovor s Ivetou Kokyovou a ukázka z její tvorby

Spisovatelka Iveta Kokyová původem z Hořic, pochází ze smíšeného manželství (otec je olašský Rom, matka z rodiny tzv. slovenských Romů). V rozhovoru vypráví o svém dětství, o obou babičkách, o sourozencích, o svém vztahu k oběma romským dialektům a samozřejmě i o svých dětech a vnučkách. Jak rozhovor, tak i ukázka z její tvorby jsou publikovány dvojjazyčně (romsko-česky).

Recenze a anotace:

- Bittnerová, D., D. Doubek a M. Levínská. 2015. *Pomoc a pořádek. Kulturní modely v pomáhajících profesích*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií.

/ Alexander Mušinka

- Fónadová, L. 2014. *Nenechali se vyloučit: sociální vzestupy Romů v české společnosti (kvalitativní studie)*. Brno: Masarykova univerzita.

/ Kateřina Sidiropulu Janků

- Koubek, M. 2013. *Zápas o uvozovky: interpretační rámce a repertoár jednání pro-romského hnutí v letech 1989-2007*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií.

/ Martin Pfann

- Szyszlak, E. 2015. *Etniczność w kontekstach bezpieczeństwa. Mniejszość romska w Republice Czeskiej*. Wrocław: Arboretum.

/ Nina Pavelčíková

- Weinerová, R. 2014. *Romové a stereotypy. Výzkum stereotypizace Romů v Ústeckém kraji*. Praha: Karolinum.

/ 1) Jiří Homoláč, Kamila Mrázková; 2) Lada Viková

Financování časopisu:

Vydání obou čísel časopisu Romano džaniben v roce 2015 podpořili:

Ministerstvo kultury ČR částkou 458 000,-

Magistrát hl. m. Praha částkou 50 000,-

Dále by časopis nemohl vyjít bez již tradiční podpory Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze

a za štědrost děkujeme také soukromým dárcům.

Podrobnosti k obsahu tohoto ročníku časopisu najdete výše.

Další aktivity spolku v roce 2015

Vedle vydávání stejnojmenného časopisu se spolek Romano džaniben zabývá také dalšími projekty, které jsou většinou edičního nebo vzdělávacího charakteru. V roce 2015 jsme zůstali věrní oblasti vzdělávání a prohlubování odborné diskuze pomocí již tradičního projektu Dějiny Romů ve výuce a přednáškového cyklu Romistické utopie.

Romano džaniben: on-line přístup k romským textům

V rámci tohoto projektu jsme v roce 2015 digitalizovali a zveřejnili on-line archiv časopisu od roku 2000 do současnosti (dostupné na internetových stránkách www.dzaniben.cz v sekci „vyhledávání“), přičemž hlavním cílem bylo online zpřístupnění korpusu romsky psaných textů (literatura, memoráty, narativy). K vybraným romským textům jsme pak vytvořili a pilotně ozkoušeli metodiky pro výuku romštiny (dostupné na www.dzaniben.cz v rubrice „metodiky“). Snadná dostupnost korpusu má význam pro akademickou i laickou obec včetně Romů, zvláště pak pro učitele romských reálií a historie, romštiny, redaktory romských textů nebo romské spisovatele.

Nejnovější dva ročníky časopisu jsou vždy přístupné pouze našim předplatitelům, starší čísla si v PDF může stáhnout kdokoli.

Projekt bude v roce 2016 pokračovat, a dojde tak ke kompletní digitalizaci časopisu zpětně do roku 1994 i k přípravě dalších výukových metodik.

Projekt byl realizován za finanční podpory Úřadu vlády ČR a Rady vlády pro národnostní menšiny a Magistrátu hl. m. Prahy. Oběma sponzorům na tomto místě děkujeme.

Úřad vlády České republiky

Úřad vlády ČR projekt podpořil částkou 100 000,- z programu *Podpora implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků za rok 2015*.

Magistrát hl. m. Prahy projekt podpořil 20 000 ,- z *Celoměstských programů podpory aktivit národnostních menšin na území hl. m. Prahy pro rok 2015*.

Romistické utopie

Přednáškový cyklus Romistické utopie začal v říjnu 2010, probíhá s výjimečnými přestávkami po dobu akademického školního roku. V roce 2015 proběhlo v rámci cyklu sedm přednášek.

Cyklus má tři hlavní cíle:

- a) propojit badatele a studenty z ČR zajímající se o romskou kulturu v nejširším slova smyslu
- b) umožnit studentům a badatelům prezentovat vlastní bádání či náměty před zasvěceným publikem a získat tak ojedinělou zpětnou vazbu
- c) propagovat existenci časopisu Romano džaniben a rozvíjet osobní kontakty s badatelskou obcí v ČR (případně na Slovensku a jinde v zahraničí), které lze zúročit v získávání odborných textů pro další vydání časopisu.

Zvukové záznamy jsou následně pro zájemce k poslechu na stránkách www.dzaniben.cz

Přednášky v roce 2015 (římské číslice značí pořadí přednášky od začátku cyklu v roce 2010):

XXX., leden 2015: Helena Sadílková, Milada Závodská

Můj přítel Fabián: film jako historický pramen k dějinám Romů

XXXI., březen 2015: Martin Fotta

Ciganos (Cigáni) ako „neformální bankáři“ (Bahia, Brazília)

XXXII., květen 2015: Sofiya Zahova

Roma/Gypsy Groups in Montenegro: Identities and the Role of Language

XXXIII., červen 2015: Kristína Jamrichová

Muchacha, ¿estás casada?/ Dievka, a vydatá si?

XXXIV., říjen 2015: Jan Ort

„Bárs by takto v zhode nažívali ľudia všade!“ - Pojetí romství a gádžovství v kontextu vesnice harmonického soužití

XXXV., listopad 2015: Gabriela Caltová-Hepnarová

Vytváření pospolitosti a ochrana hranic v romských rodinách „s problémy“

XXXVI., prosinec 2015: Zuzana Trachtová

Bitky romských teenagerů – Kulturní modely násilí

Cyklus bylo možné uskutečnit díky podpoře Magistrátu Hlavního města Prahy a jeho *Celoměstských programů podpory aktivit národnostních menšin na území hl. m. Prahy pro rok 2015*.

Dějiny Romů ve výuce

V roce 2015 jsme pokračovali s realizací projektu „Dějiny Romů ve výuce“, jehož hlavním cílem je poskytnout pedagogům komplexní podporu při výuce moderní historie Romů. Ta je poskytována formou webových stránek „Krajinou příběhů“ (www.krajinoupribehu.cz), které obsahují multimediální učebnici moderní historie Romů na území České republiky založenou na práci s interaktivními mapami a příběhy konkrétních míst a skutečných osob. Učebnice obsahuje veřejné texty a úkoly pro samostatnou práci žáků. Dále jsou zde metodické materiály určené pouze pedagogům pro využití ve výuce, které jsou přístupné po předchozí registraci na stránkách.

V roce 2015 byly webové stránky doplněny o deset nových didaktických materiálů vztahujících se k místům spjatým s romskou historií. V příbězích míst i osob byla tematizována především Praha a Vsetín.

Interkulturní dílny

Nedílnou součástí projektu jsou také dílny romské historie pořádané na školách, v rámci nichž mají žáci a studenti možnost aktivně se seznámit s romskou kulturou a historií přímo od romských vypravěčů. Dílny se skládají z několika bloků. Po úvodním seznámení s moderní romskou historií a metodami orální historie, včetně zásad vedení rozhovorů s pamětníky historických událostí, zásadami jejich přepisu a vedení terénního deníku, se studenti v doprovodu lektorů setkávají s romským informátorem v jeho domácím prostředí, což jim umožňuje nahlédnout do každodenního života představitelů romské menšiny. Pomocí vedeného rozhovoru pak získávají poznatky o nedávné historii Romů, zvycích, kultuře, ale také názorech samotných Romů na některé historické události.

V rámci loňského projektu byly zrealizovány 4 bloky dílen pro studenty pražského Gymnázia Sázavská, studenty Střední průmyslové školy stavební a Obchodní akademie Kladno a žáky 1. Základní školy v Říčanech. Celkem dílnami prošlo 71 účastníků. Kromě přímých účastníků byli projektem ovlivněni i mnozí další studenti a učitelé dějepisu, kteří se o projektu dozvídají z webových stránek Krajinou příběhů.

Projekt v roce 2015 podpořilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR z dotačního programu Podpora vzdělávání v jazycích národnostních menšin a multikulturní výchovy na rok 2015, částkou 158 000 Kč, Nadační fond obětem holocaustu částkou 40 000 Kč a Magistrát hlavního města Prahy, částkou 35 000 Kč. Děkujeme za podporu.

Finanční zhodnocení roku 2015:

Veškeré projekty - vydání časopisu, interkulturní dílny, přednáškový cyklus, digitalizace archivu časopisu a tvorba výukových metodik - byly financovány dle svých rozpočtů (jednotlivé dotace uvádíme níže u daných projektů), spoluúčast organizace mohla být kromě vlastních tržeb z prodeje uhrazena díky darům soukromých osob.

Přehled nákladů a výnosů projektů Romano džaniben

projekt	časopis Romano džaniben	Romano džaniben: on-line přístup k romským textům	Dějiny Romů ve výuce
náklady	589600	120052,8	233000
dotace MK	458000		
dotace ÚV ČR		100000	
dotace MHMP	50000	20000	35000
dotace MŠMT			158000
dotace NFOH			40000
tržby do 12/2015	77000		
vlastní vklad	10000	52,8	
celkem	595000	120052,8	233000

Na tomto místě všem podporovatelům upřímně děkujeme!

Propagace

V roce 2015 jsme se snažili cíleně oslovit nové potenciální čtenáře časopisu Romano džaniben také pomocí rozeslaných hromadných mailů a propagačních materiálů. Veřejnost jsme aktivně oslovovali prostřednictvím Facebooku, kde naše stránka během roku získala 272 nových fanoušků. Nechali jsme graficky zpracovat a v malém množství též vytisknout karty coby ve formátech záložky nebo pohlednice s oboustranným potiskem, níže ukázka:

Romano džaniben

Časopis romistických studií

MINISTERSTVO KULTURY

FILOZOFICKÁ FAKULTA
UNIVERZITY KARLOVY
V PRAZE

PRA HA
PRA GUE
PRA GA
PRA G

Olenge, so kamen te genel pal le Romengero dživipen, lengeri historija the e kultura. Užaras pre tumare šukar lava.

Časopis pro zájemce o poznávání života, historie a kultury Romů

- Český časopis romistických studií vycházející nepřetržitě od r. 1994.
- Recenzované studie českých i zahraničních odborníků zaměřené na různé kulturní a sociální aspekty života Romů a jim příbuzných skupin po celém světě v minulosti i současnosti.
- Memoráty romských pamětníků, historické materiály/dokumenty, portréty romských osobností, romská literatura a výtvarné umění, recenze odborné literatury i romské beletrie.
- Texty přijímáme v češtině, slovenštině a angličtině, publikujeme česky a slovensky. Literární ukázky a rozhovory zveřejňujeme v romském originále a českém překladu.

Předplatné (aktuální číslo i archiv):
www.dzaniben.cz

Kontakt: redakce@dzaniben.cz

Věříme, že tyto materiály rozesílané v papírové i mailové podobě pomohly zviditelnit námi vydávané periodikum.

Zhodnocení roku 2015

Rok 2015 lze hodnotit jako úspěšný. Podařilo se nám vydat zajímavá čísla unikátního časopisu Romano džaniben, jenž je jediným odborným romistickým periodikem v České republice. Významným a možno říci přelomovým počinem se stal projekt Romano džaniben: on-line přístup k romským textům, v rámci něj se podařilo umístit značnou část textů vydaných v časopise od roku 2000 do současnosti na webové stránky www.dzaniben.cz. Tím jsme usnadnili dostupnost tohoto časopisu pro širokou veřejnost. K vybraným textům jsme rovněž vytvořili jednoduché metodiky, které umožňují jejich použití v rámci různých kurzů romského jazyka.

Časopis jsme propagovali jak pomocí hromadných mailů, tak i rozesíláním propagačních materiálů v tištěné podobě. V roce 2015 spolek rovněž získal jistou prestiž díky projektu Romistické utopie, v jehož rámci bylo zorganizováno sedm seminářů (přednášek a diskusí) – opět tak docházelo k pravidelnému setkávání odborníků, kteří se vzájemně obohacují o své poznatky.

Dalším úspěšným krokem spolku Romano džaniben byla pokračující realizace projektu Dějiny Romů ve výuce. Zde se spolek opět zaměřil na posílení výuky moderní romské historie na základních a středních školách v ČR. Podařilo se navázat spolupráci jak s novými školami, tak s romskými informátory. Do programu jsme také nově zapojili téma romského jazyka, se kterým se snažíme seznamovat především studenty v rámci interkulturních dílen. V projektu dokazujeme, že se nechceme uzavírat pouze do světa odborných kruhů, ale naopak se snažíme poznatky o romské kultuře, jazyku a historii přibližovat široké veřejnosti.

Za spolek Romano džaniben

Lada Viková

a

Jiřina Stolařová